

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Географічний факультет

Кафедра географії України

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЗАКЛАСНА І ПОЗАШКІЛЬНА РОБОТА З ГЕОГРАФІЇ**

для студентів

галузь знань	А «Освіта»
спеціальність	А4 «Середня освіта»
спеціалізація	А 4.07 «Географія»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	географія
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання **денна**

Навчальний рік **2025/2026**

Семестр **2**

Кількість кредитів ECTS **4**

Мова викладання, навчання
та оцінювання **українська**

Форма заключного контролю **ІСПИТ**

Викладачі: *Гайдай Сергій Вікторович*, кандидат географічних наук, асистент кафедри географії України

Пролонговано: на 20---/20---н.р. _____ (підпис) (ПІБ) (дата) _____ «__» _____ 20__ р.

на 20---/20---н.р. _____ (підпис) (ПІБ) (дата) _____ «__» _____ 20__ р.

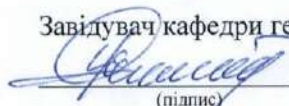
КИЇВ – 2026

Розробник(и): **Гайдай Сергій Вікторович**, кандидат географічних наук, асистент кафедри географії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

«03» грудня 2025р.

Завідувач кафедри географії України

 доцент Сергій УЛІГАНЕЦЬ
(підпис)

Протокол № 4 від «03» 12 2025р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 10 від «11» грудня 2025 року

Голова науково-методичної комісії (підпис) (Наталія КОРОГОДА)

«11» грудня 2025 року

ВСТУП

1. Мета навчальної дисципліни полягає у озброєнні майбутніх вчителів теоретичними знаннями про методичні прийоми та засоби організації і проведення позакласної та позашкільної роботи з географії та здійсненні методичної підготовки майбутніх вчителів до проведення позакласних занять з географії в загальноосвітній школі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

1. Успішне опанування курсів Педагогіка середньої школи та курсів з вивчення окремих компонентів навколишнього природного середовища.

2. Знання теоретичних основ базових географічних теорій та концепцій. Знання і розуміння основних просторово-часових закономірностей будови географічної оболонки, та масштабності її сприйняття для орієнтування в географічному просторі.

3. Анотація навчальної дисципліни: дана навчальна дисципліна віднесена до групи освітньо-професійних дисциплін підготовки Бакалавра географії.

Навчальна дисципліна є невід'ємною частиною фахових знань в області методів, технологій та інноваційних підходів до організації позакласної та позашкільної роботи з географії. Дана дисципліна інтегрує в собі знання з сутності, історії розвитку, організаційних форм позакласної та позашкільної роботи з географії, видів шкільних закладів оздоровлення та відпочинку, а також позашкільних навчальних закладів, готуючи студентів до подальшої фахової роботи в школі.

4. Завдання (навчальні цілі) дисципліни полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою «Географія», зокрема:

- цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК12);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК15);
- здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей (ФК6);
- здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; здійснювати інтегроване навчання учнів, застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі (ФК10);
- здатність враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів для формування мотивації учнів та організації їхньої пізнавальної діяльності, розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності (ФК15);
- здатність до рівноправної та особистісно зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі, здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною, залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства (ФК16).
- здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, усвідомлюючи власні почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами (ФК17).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати сутність, завдання, методи, принципи, історію розвитку позакласної та позашкільної роботи з географії	<i>Лекційні та семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Контрольні роботи, іспит</i>	60
1.2.	Знати зміст позакласної роботи щодо окремих географічних наук			
1.3	Знати основні форми позакласної роботи з географії			
1.4	Знати організаційно-функціональну структуру позашкільних закладів оздоровлення та відпочинку			

1.5	Знати організаційну-функціональну структуру позашкільних навчальних закладів			
2.1	Вміти скласти план роботи географічного гуртка	Семінарські заняття, самостійна робота	Семінарські заняття	5
2.2	Вміти визначати сучасні тенденції туристично-краєзнавчої роботи			5
2.3	Вміти організувати різні форми позакласної роботи в школі			20
3	Представляти презентації окремих форм позакласної роботи	Семінарські заняття, самостійна робота	Семінарські заняття	5
4	Представити проект організації літнього табору відпочинку	Семінарські заняття, самостійна робота	Семінарські заняття іспит	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3	4
Програмні результати навчання										
Вміти використовувати навчальний матеріал з метою розвитку в учнів ключових компетентностей і вмінь, спільних для всіх компетентностей, навчати учнів, добирати дидактичні матеріали для вивчення окремих тем/розділів навчальної програми відповідно до обов'язкових результатів навчання (ПРН7)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Розуміти механізми взаємодії між учнями для сприяння їхньому соціальному розвитку, мати навички взаємодопомоги та співпраці, вміти взаємодіяти з учасниками освітнього процесу конструктивно та безпечно, поважаючи розмаїття думок і поглядів, приймаючи та поцінуючи інакшість (ПРН18)	+	+	+	+	+			+		

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виконання завдань та їх презентації на семінарах, самостійної роботи, модульних контрольних робіт та іспиту.

Семестрове оцінювання:

1. Модульні контрольні роботи: РН 1.1-1.5 (знання) 20 балів/12 балів.

2. Робота на семінарах: РН 2.1-2.3, 3,4 (вміння, комунікація, автономність та відповідальність) 40 балів/24 балів.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту. Максимальна кількість балів на іспиті, які додаються до семестрових – 40, мінімальна кількість балів – 24 (60% максимальної кількості балів, відведених на іспит).

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки – 36 балів, слід виконати (у разі не виконання) завдання, що були винесені на семінарські заняття або отримати індивідуальне завдання у викладача для написання реферату.

7.2 Організація оцінювання. Оцінювання протягом семестру проводиться на відповідних семінарських заняттях у формі доповіді або у термін зазначений викладачем.

За завдання та доповіді, подані пізніше зазначеного терміну (без поважної на те причини), оцінка не може бути більше 85% від максимальної кількості балів за відповідне завдання. Студент може подати виконане завдання на електронну адресу викладача або інший визначений викладачем формат, наприклад Google classroom без доповіді, але оцінка не може бути більшою 75% від максимальної кількості балів за відповідне завдання.

Загалом формування оцінки базується на «Положенні про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом Ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

Тема	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Тема 1. Теоретичні основи позакласної та позашкільної роботи з географії	2	2	2
2	Тема 2. Історія розвитку позакласної та позашкільної роботи з географії	2	2	2
3	Тема 3. Нормативно-правові основи позакласної та позашкільної роботи	2	2	2
4	Тема 4. Форми позакласної роботи	14	14	36
5	Тема 5. Позашкільні заклади оздоровлення та відпочинку	2	2	4
6	Тема 6. Позашкільні початкові заклади	2	2	4
7	Тема 7. Літні табори	4	4	12
	ВСЬОГО	28	28	62

Загальний обсяг 120 год:

лекцій - 28;
семінарських - 28;
самостійна робота – 62
консультації - 2

9. Рекомендовані джерела:

1. Бех І.Д., Радул В. Педагогічна культура і розвиток соціальної зрілості особисті вчителя Наукові записки. Випуск 32. Ч.1. Серія “Педагогічні науки”. – Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. – С. 19.
2. Галузинський В.М. Педагогіка. Київ., “Вища школа” 1995 р. – С. 48-50.
3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання : навч. посібник. – К. : Вища школа, 1997. – С. 22.
4. Концепція позакласної виховної роботи в загально-освітній школі – К., 1991. – С. 34.
5. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д., Сергійчук З.О. Основи національного виховання. Умань, 1993. – С. 210.
6. О.М. Пархоменко. Теоретичні основи організації позакласної виховної роботи та її значення у формуванні особистості молодшого школяра // 36. конф. ПІВ 2017 Вип. 21. Кн. 2. С. 135-144.
7. Закон України Про освіту (від 05.09.2017 № 2145-VIII).
8. Закон України Про позашкільну освіту (від 22.06.2000 № 1841-III).
9. Закон України Про оздоровлення та відпочинок дітей 375-VI від 15.11.2024 р.

10. Лист Міністерства Освіти та науки Про організацію освітнього процесу в закладах позашкільної освіти у 2021/2022 навчальному році (від 17.08.2021 № 1/9-414).
11. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України Про організацію літнього відпочинку дітей від 23.05.2012 № 1/9-391.
12. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни Позакласна і позашкільна робота з географії для студентів ОПП 014 – Середня освіта (Географія) ОР Бакалавр. К., 2025. 30 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2025/06/metod_vkazivky_gajdaj_2025.pdf.
13. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-красознавчої роботи (від 02.10.2014 № 1124).
14. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (від 11.08.2004 № 651).
15. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про Малу академію наук учнівської молоді (від 09.02.2006 № 90).
16. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності (від 22.09.2011 № 1099).
17. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про Чемпіонати України з видів спортивного туризму (від 30.05.2012 № 642, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.06.2012 за № 992/21304).
18. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про Чемпіонат України зі спортивного орієнтування серед вихованців позашкільних навчальних закладів (від 27.05.2013 № 591, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.06.2013 за № 941/23473).
19. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про Кубки України з видів спортивного туризму серед юнаків та юніорів (від 28.05.2013 № 615, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.06.2013 за № 956/23488)..
20. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про туристські маршрутно-кваліфікаційні комісії навчальних закладів (від 02.10.2014 № 1124, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.10.2014 за № 1342/26119).
21. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження положень про музеї при закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України (від 22.10.2014 № 1195, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2014 за № 1415/26192).
22. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про Природничу школу учнівської молоді (від 31.01.2015 № 75, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14/02.2015 за № 160/26605)
23. Наказ Міністерства Освіти та науки Про затвердження Положення про змагання з туристських спортивних походів серед учнівської та студентської молоді (від 27.11.2015 № 1250, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.02.2016 за № 175/28305).
24. Указ Президента України Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді (від 30.09.2010 № 927/2010).
25. Постанова Кабінету Міністрів України Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах (від 20.08.2003 № 1301).
26. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад від 6 травня 2001 р. N 433.

27. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку від 28 квітня 2009 р. № 422.
28. Постанова Кабінету Міністрів України Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти (від 21.08.2019 р. № 779).